

Микола Степаненко (Mykola Stepanenko)

Київ, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Світлана Педченко (Svitlana Pedchenko)

Полтава, Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Наталія Лукаш (Nataliia Lukash)

Полтава, Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

ВІДАНТРОПОНІМНІ ЛЕКСИКО-СЛОВОТВІРНІ ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Anthroponym-Derived Lexical-Derivational Innovations in Modern Media Discourse

ABSTRACT: The article examines the derivational potential of anthroponyms and analyzes the structural, semantic, and stylistic features of anthroponymic neologisms in modern media discourse. The study identifies productive word-formation models and means of onym-based lexical innovation. It is established that the core of anthroponymic neolexemes consists of neosubstantives, primarily suffixal and prefixal derivatives, composites, and blends. These units may denote a system of government, a political regime, a political ideology, supporters or opponents of a particular ideology or political figure, and other related phenomena. They may also function as expressively colored nominations of persons or countries. Anthroponymic neoverbatives are formed by means of suffixation and confixation. They serve as concise nominations of the behavioral strategies of public figures, with evaluative connotation becoming the dominant component of their semantic structure. It has been proven that the connotation of innovative anthroponymic formations is predominantly determined by the axiological layering of the corresponding onyms functioning as precedent names. The role of context in shaping the connotation of neolexemes has been identified, and the mechanisms underlying the formation of their figurative and evaluative meanings have been revealed.

KEYWORDS: anthroponym, lexical-semantic innovation, neosubstantive, neoverbative, media discourse

Постановка проблеми

Трансформаційні процеси в сучасній українській мові послідовно віддзеркалюють ті зміни, яких зазнає концептуальна картина світу – найуніверсальніший в онтологічному плані феномен, що акумулює всі знання людини про минуле й сьогодення, а також уможливлює прогностичне бачення майбутнього. Яскравим свідченням лінгвоеволюції є динаміка лексичної системи, компоненти якої набувають нових функційних характеристик, розширюючи синтагматичний потенціал та семантичну структуру під впливом екстралінгвальних чинників. Лексичні інновації постають як інструмент соціальної оцінки суспільно-політичних процесів, своєрідний вербальний маркер епохи, що окреслює глибинні зрушення в колективній свідомості.

Проблема відонімної деривації та політичної неології перебуває в полі зору багатьох українських мовознавців, зокібною Анатолія Нелюби, Євгена Редька¹, Миколи Степаненка², Сергія Лук'яненка³, Людмили Рибачківської⁴, Олександра Стишова⁵, Олени Олексенко⁶, Василя Грещука⁷, Тетяни Дячук, Світлани Литвинської, Надії Сенчило-Татліліоглу⁸ та ін. У їхніх наукових студіях висвітлено різні аспекти функціонування лексичних новотворів на тлі сучасного медіадискурсу. Окрему увагу варто звернути на праці Світлани Гриценко⁹, Світлани

¹ А. Нелюба, Є. Редько, *Словотворчість незалежної України. 2012-2016. Словник*, заг. ред. А. Нелюби, Харків 2017; А. Нелюба, Є. Редько, *Лексико-словотвірні інновації (2017-2021). Словник*, Харків 2022.

² М. Степаненко, *Найновітніші динамічні процеси в українському політичному лексиконі: 2020 рік*, Полтава 2021; М. Степаненко, *Публіцистично-політичний дискурс 2021: лексико-словотвірні інновації, перифрастичний ресурс*, Харків 2023; М. Степаненко, *Політика і війна: закономірності та парадокси мовного розвитку (2022-2023 рр.)*, Харків 2024.

³ С. Лук'яненко, *Лексико-словотвірні інновації в українському соціально-політичному назовництві*, Харків 2009.

⁴ Л. Рибачківська, *Словотвірні гнізда з вершинами-онімами в українській та англійській мовах: контрастивний аспект*, Київ 2017.

⁵ О. Стишов, *Особливості словотворення неологізмів-іменників в українській мові XXI сторіччя*, „Slavia Orientalis” 2024, № 2, t. LXXIII, s. 99-110.

⁶ О. Олексенко, *Конотативний ореол новотворів сучасного політичного дискурсу*, [в:] *Життєсвіт учителя і друга : зб. матеріалів III Муромцевських читань на пошану доктора філологічних наук, професора Муромцевої Ольги Георгіївни*, Харків 2013, с. 72-85.

⁷ В. Грещук, *Відантропонічний словотвір у сучасній українській мові*, «Лінгвістичні студії» 2021, вип. 41, с. 18-24.

⁸ Т. Дячук, С. Литвинська, Н. Сенчило-Татліліоглу, *Мовотворчість українського народу сьогодні (на прикладі назв актуальних понять)*, «Актуальні питання гуманітарних наук» 2022, вип. 57 (1), с. 216-221.

⁹ С. Гриценко, *Мовні інновації російсько-української війни 2022 року*, «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка» 2022, № 2 (32), с. 9-13.

Ковтюх¹⁰, Катерини Дюкар¹¹, Олександра Межова, Наталії Костусяк, Марини Навальної¹² та інших авторів, присвячені мовній репрезентації реалій російсько-української війни, адже

поповнення корпусу української мови новими лексичними, здебільшого негативно конотованими маркерами, з'ява спеціалізованого вербального контенту, експлікованого різнорівневими мовними одиницями, що почасти виконують стратегічну функцію інтенсифікаторів неоднорідної за формою і змістом субкатегорійної семантики, – ці та інші чинники визначають потребу в комплексному аналізі лінгвальних рефлексій війни¹³.

З-поміж усього масиву неолексем особливе місце посідають відантропонімні деривати, оскільки саме вони найвиразніше акумулюють оцінне ставлення суспільства до ключових постатей сучасності й маркують ідеологічні трансформації в Україні та світі.

Мета статті – з'ясування дериваційного потенціалу антропонімів, аналіз структурних та семантико-стилістичних особливостей відантропонімних новотворів у сучасному медійному дискурсі. Основну увагу сфокусовано на найпродуктивніших значеннєвих реалізаціях трьох типів одиниць: неосубстантивів-апелятивів, неосубстантивів-пропріативів та неовербативів. Вибір об'єкта дослідження зумовлений тим, що саме іменникові та дієслівні новотвори становлять ядро відантропонімної неології, найповніше репрезентуючи механізми концептуалізації суспільно-політичних реалій.

Методологічну основу роботи формує комплексний підхід, який ґрунтується на поєднанні загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів. Зокрема, *описовий метод* використано для інтерпретації виявлених мовних фактів. *Словотвірний аналіз* дав змогу розкрити механізми виникнення неолексем, простежити, як денотативний зміст власної назви трансформується в конотативне значення деривата. За допомогою *компонентного аналізу* схарактеризовано конкретні семантичні складники (експресивні семи та оцінні маркери) у структурі новотворів. *Методика лінгвостилістичного й контекстуального аналізу*

¹⁰ С. Ковтюх, *Новий лексикон періоду повномасштабної російсько-української війни: лексико-семантична деривація та особливості словозміни*, «Наукові записки. Серія: Філологічні науки» 2024, вип. 2 (209), с. 171-182.

¹¹ К. Дюкар, *Відонімні неосубстантиви в українському медійному онлайн-просторі воєнного періоду: структурно-семантичний аспект*, «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія» 2023, № 59, т. 1, с. 105-108.

¹² О. Межов, Н. Костусяк, М. Навальна, *Лексико-граматичні засоби експлікації психоемоційних станів у сучасних українських медіатекстах воєнного періоду*, „Slavia Orientalis” 2024, nr 2, t. LXXXIII, s. 111-127.

¹³ М. Степаненко, С. Педченко, Р. Шрамко, *Волітивна модальність сучасного медійного дискурсу як рецепція російсько-української війни*, „Slavia Orientalis” 2025, nr 3, t. LXXIV, s. 120.

лінгвальних одиниць уможливила дискурсивну параметризацію відантропонімних інновацій та з'ясування їхнього прагматичного потенціалу в публіцистичному дискурсі.

Виклад основного матеріалу

У сучасному комунікативному просторі власні назви можуть бути дериваційною базою для творення різночастиномовних одиниць, з-поміж яких абсолютну більшість становлять субстантиви.

Відантропонімні неосубстантиви-апелятиви

Особливо відчутно заявляє про себе тенденція до творення на базі антропонімів іменників-апелятивів, семантичний спектр яких надзвичайно широкий. Показовою в цьому контексті є антропонімна формула українських президентів, що може набувати різних значеннєвих реалізацій: «конкретний предмет» (*кравчучка*), «система правління, пов'язана з тим або тим Президентом» (*порошенкізм*), «запровадження, утвердження, поширення системи правління, пов'язаної з тим або тим Президентом» (*ющенкізація*), «усе, що пов'язане з тим або тим Президентом, із системою його правління, із зміцненням його влади» (*кравчуківство*), «представники, очільники яких-небудь інституцій, прихильники, симпатки того або того Президента» (*ющенківці*), «опоненти, ненависники того або того Президента» (*кучмофоби*), «утвердження культу особи того або того Президента» (*януковичізм*), «належний тому або тому Президенту, пов'язаний із тим або тим Президентом» (*ющенківський*), «подібність до того або того Президента» (*януколикій*), «діяти за зразком того або того Президента, чинити як той або той Президент» (*по-порошенівському*), «повертатися до системи правління, діяльності того або того Президента, запроваджувати їх у нових історичних умовах» (*кучмізувати*) тощо¹⁴.

До високопродуктивного семантичного типу «система правління, політичний режим, політична ідеологія, пов'язані з конкретною особою» належать неолексеми на взірць *авакізм*, *буданізм*, *байденізм*, *берлусконізм*, *гундяїзм*, *єрмакізм*, *кличкізм*, *міндичизм*, *орбанізм*, *пороховізм*, *саркозизм*, *трампізм* із функційно активним суфіксом **-ізм** (**-изм**, **-їзм**), який сам по собі жодних конотативних нашарувань не несе, а виразна маркованість похідних утворень з ним детермінована конотативним потенціалом вланих назв:

<...> Джо Байден вже довгі роки був прихильним ідеї, що США не повинні вести війни в інших країнах, як в Афганістані, і не повинні намагатися переробляти чужі політичні інститути за своєю подобою. «Це новий **байденізм**, якщо хочете», – каже

¹⁴ М. Степаненко, *Публіцистично-політичний дискурс 2021: лексико-словотвірні інновації, перифрастичний ресурс...*, с. 64-65.

О'Доног'ю (<https://wz.lviv.ua>, 01.09.2021); Чи стане **буданізм** – новим духовним вченням українців? (<https://teleportal.ua>, 28.04.2025); «Розглядаємо постатейно, вичищаємо всю корупцію, весь **єрмакізм**, весь **міндічизм** для того, аби розбалансувати цей бюджет і до другого читання внести його відповідально», – закликала Ірина Геращенко (<https://eurosolidarity.org>, 03.12.2025); <...> міська влада займається черговими «скляними мостами» – символами **кличкізму**, яскравими іміджевими проектами на тлі хаотичної забудови й інфраструктурних провалів (<https://commons.com.ua>, 10.06.2021); Попри персоніфіковану назву, **трампізм** – це не просто політична біографія Дональда Трампа. Це <...> форма авторитарного популізму, що поєднує антиелітарну риторику, націоналізм, протекціонізм і культ прямої дії (<https://explainer.ua>, 17.04.2025)¹⁵.

Прикметно, що деривати із формантом **-ізм (-изм, -їзм)**, утворені від прізвищ осіб із сумнівною репутацією, можуть експлікувати й більш конкретне пейоративно конотоване значення. Так, українське суспільство неоднозначно сприйняло призначення у 2020 році на посаду міністра освіти і науки Сергія Шкарлета не тільки через його колишню співпрацю з регіоналами, а й через плагіат у докторській дисертації. Це зумовило появу новації *шкарлетизм* зі значенням «усе, що пов'язане з привласненням авторства на чужий твір, а також використання у своїх працях чужого твору без покликання на автора». Лексем *безуглізм*, *кивізм* (*ківізм*), *супрунізм* набувають узагальнено-метафоричного змісту «соціальна патологія», детермінованого перенесенням індивідуальних рис особистості (некомпетентності, аморальності, епатажності тощо) на ширше коло суспільних процесів. Неосубстантиви *янукізм*, *кличкізм* експлікують значення «мовна помилка», що спричинено непоодинокими обмовками Віктора Януковича та Віталія Кличка в публічних виступах:

<...> боремося проти **шкарлетизму**, академічної недоброчесності і за гарну українську освіту (<https://www.facebook.com>, 17.03.2023); <...> дипломований **Ківізм** – вроджена тупість, яка в Україні займає чиновні посади завдяки купівлі дипломів та звань (<https://www.facebook.com>, 24.07.2025); <...> вони [помилки Віталія Кличка] є еталоном логічних та лексичних провалів, відомих як «**кличкізми**» (<https://ua.news>, 12.12.2025).

З-поміж одиниць розгляданого семантичного типу вирізняються неолексеми із суфіксами **-ин(а)**, **-іад(а)**, **-іан(а)**, **-ств(о)**, що репрезентують значення «негативне суспільне явище, час, події, пов'язані з конкретною особою» (*аваківщина*, *жириновщина*, *кісельовщина*, *макронищина*, *медведчуківщина*, *парубійщина*, *порошенківщина*, *разумковщина*, *скаб'євщина*; *байденіада*, *єрмакіада*, *макроніада*, *орбаніада*, *путініада*, *трампіада*; *байденіана*, *трампіана*; *кобзонтсво*, *мамайт-*

¹⁵ Тут і далі ілюстративний матеріал подаємо в оригінальному орфографічному та пунктуаційному оформленні.

во, *шкарлетство*). Вони утворені від антропонімів, що вказують на особу, яка є носієм суспільно значущої специфічної ознаки чи властивості. Зокрема, іменники із суфіксом **-iad(a)** належать до лексем з іронічним забарвленням на позначення явищ досить тривалої та активної, але непродуктивної діяльності в державному житті, а субстантиви з формантом **-ин(a)**, як зазначає Олександр Тараненко, є одиницями

з несхвальною або зневажливою конотаціями на позначення різко негативних суспільних явищ (з погляду «інших» суспільно-політичних, релігійних та ін. кіл) <...> як уже з певною «традицією» у сприйнятті різних верств українського суспільства, так і тих, що постійно виникають у зв'язку з переоцінюванням і відкиданням попередніх соціальних, культурних та ін. цінностей і постійно оновлюються залежно від нового розставлення «фігур» на різних «шахівницях»¹⁶.

Подібну специфіку виявляють і відонімні деривати, утворені за допомогою чужомовного суфіксоїда **-кратіj(a)** (*байденократія, ермакократія, кучмократія, лукашенкократія, путінократія, трампократія*), значення яких звужено до «надмірна влада, посилення впливу конкретної особи на політичні процеси», а конотативне навантаження негативної надлишкової інтенсивності заманіфестоване через контекстуальне тло:

Ви, кожен з вас, зараз будете голосувати за марафон, за пропаганду оцю в стилі **скаб'євщини**, за колективну наталочку (<https://eurosolidarity.org>, 03.12.2025); **Байдєніада**: Як Росія намагається вплинути на американську внутрішню та зовнішню політику за допомогою соціальних мереж (<https://ms.detector.media>, 08.02.2024); Можна з упевненістю говорити про зародження цілого журналістського жанру – «**трампіани**»: коли ледь не весь світ слідкує за новими витівками голови Сполучених Штатів (<https://ua.news>, 20.01.2026); Випадок з Георгієм Біркадзе свідчить, якою загрозливою стає атмосфера «**єрмакократії**», як вона поступово роз'їдає демократизм стосунків не тільки у владі, а й у суспільстві на загал (<https://espreso.tv>, 13.06.2024).

Надзвичайно розгалуженим є корпус використовуваних у сучасному публіцистичному дискурсі утворень на **-ізація (-изація)** від прізвищ вітчизняних і світових держаних діячів, політиків (*арахамізація, берлусконізація, гройсманізація, ердоганізація, ермакізація, зеленізація, кадиризація, лукашенкізація, маоцзедунізація, орбанізація, порошенкізація, путінізація, тимошенкізація, фірташиизація, шефіризація, шредеризація*). Вони репрезентують семантику «запровадження, утвердження, поширення системи правління, пов'язаної з конкретною особою». Протилежне значення «усування наслідків, пов'язаних із системою

¹⁶ О. Тараненко, *Українська літературна мова кінця XX – першої чверті XXI ст.: стан і тенденції розвитку*, ч. II, Київ 2024, с. 224.

правління конкретної особи» експлікують лексеми із префіксами **де-**, **роз-** (*деавакізація, дебайденізація, дебогданізація, деєрмакізація, дезеленізація, декучмізація, демеркелізація, деорбанізація, депутінізація, детрампізація, розахметизація*):

Марина Данилюк-Ярмолаєва у свіжому «Без цензури» аналізує останні тенденції **єрмакізації** та **арахамізації** України (<https://www.youtube.com>, 30.07.2021); Що означають заяви спочатку про підняття тарифів, а потім про зниження? Це називається **«лукашенкізація»**. Поясню чому. В Білорусі уряд завжди піднімав ціни удвічі-утричі, після чого Лукашенко гримав кулаком, звільняв когось, а потім знижував ціни на 10–15% (<https://nv.ua>, 15.01.2021); План **«деорБАНізації»** Заходу (<https://espresso.tv>, 30.11.2023).

Прикметно, що актуалізація відантропонімних неосубстантивів розгляданого типу безпосередньо корелює зі зміною людей у владних структурах, відображаючи суспільно-політичні трансформації та динаміку ціннісних орієнтирів у суспільстві. Так, у 2020 році кадрові перестановки в Офісі Президента стали причиною появи лексем *дебогданізація* («втрата впливу Андрія Богдана на процеси державотворення») та *єрмакізація* («посилення впливу Андрія Єрмака на внутрішній і зовнішній процеси державотворення»). У публіцистично-політичному дискурсі 2021 року активно використовувану лексему *авакізація* замінив іменник з протилежною семантикою *деавакізація* («засудження, заперечення, викорінення, стилю діяльності Арсена Авакова»), що зумовлено відставкою багатолітнього очільника Міністерства внутрішніх справ.

Окремо варто сказати про неолексеми, які, маючи опосередкований зв'язок із пропріативом, вербалізують значення «набуття ознак, характерних для системи правління, діяльності конкретної особи», напр.: *кивізація* (*ківізація*) – «знецінення в очах українського суспільства науки та окремих її представників»:

Час від часу в Україні відбуваються й інші акти спротиву деградації суспільної моралі. Ось свіжий, що стався у Львові: викладач одного із тамтешніх університетів публічно спалив свій диплом кандидата медичних наук на знак протесту проти **«кивізації»** української науки (<https://un-sci.com>, 13.12.2021).

Функційно активними в сучасній публіцистиці є лексичні новотвори зі значенням «представник чи прихильник політичної сили, симпатик політичного діяча», утворені головню за допомогою суфіксів **-івець (-івець), -ист (-іст, -іст)** (*гройсманівець, кличківець, ляшківець, медведчуківець, порошенківець, тимошенківець, тігіпківець, тягнибоківець, юценківець, ярошівець; кличкіст, медведчукіст*). Активізація таких іменників «зумовлена як різко зрослою структурованістю українського суспільства за різними параметрами <...> так і значно більшою відкритістю <...> функціонування різних структур суспільства, зокрема

для висвітлення в засобах масової інформації, і зорієнтованістю самих ЗМІ на охоплення всього спектра сучасної дійсності»¹⁷.

Щоправда, останнім часом у суспільно-політичному дискурсі не зазримічено поширеної в попередні роки тенденції постання на пропріативній основі лексем, які номінують представників нових партій, блоків, об'єднань, фракцій, – одиниць, високочастотне функціонування яких є важливим критерієм неупередженої, об'єктивної оцінки місця та ролі політичної сили в країні й за її межами. Відсутність потенційно можливих відантропонімних найменувань є наслідком інертної діяльності відповідних політичних сил.

Продуктивний тип в українській мові становлять деривати пропріативного походження, що позначають прихильників певного світогляду, ідеології, політичного руху, послідовників політичного діяча. Найчастіше вони утворюються за допомогою вже згадуваних суфіксів **-івець (-івець), -ист (-іст, -їст)** (*гундяївець, кадірівець, орбаніст, саркозист, трампіст*) та суфіксоїдів **-філ, -ман, -фан, -бот, -люб** (*зеленофіл, кличкофіл, порохофіл, путінофіл, трампофіл; порохоман, путіноман, трапоман; трампофан; порохобот; зеленолюб*). Окрему групу становлять лексеми з конфіксами: префіксами **за-, про-** та суфіксом **-ець** (*запутінець, пропутинець*). Префікс **за-**, генетично пов'язаний із конструкціями *голосувати за, виступати за*, указує на активну солідаризацію суб'єкта з об'єктом прихильності. Такі okazіональні новотвори відзначені високим рівнем експресивності й часто функціонують як засоби іронічного маркування політичних опонентів у медіапросторі. Натомість модель на **про-** «казнала певної нейтралізації «недоброзичливої» оцінної конотації, характерної для неї в радянський час <...> хоча в різних випадках уживання і творення таких слів усе-таки важко буває позбутися враження, що вони виходять “з уст” опонентів, а в разі рішучого неприйняття членами певної суспільної спільноти об'єкта позначення відповідної твірної основи наявність різко негативного оцінного моменту, як і давніше, цілком очевидна»¹⁸:

«Оцінка Росії явно суб'єктивна», – підкреслює служивий **орбаніст** [Жолт Єшенський] (<https://espresso.tv>, 15.02.2023); Навроцький також такий самий «євро-скептик», як і канцлер Німеччини Фрідріх Мерц <...> І він такий самий **«трампіанець»**, як і його майбутній фінський колега Александер Стубб <...> (<https://umoloda.kyiv.ua>, 13.08.2025); Лідер АПС Герберт Кікль – прихильник теорій змови, **путінофіл** та антиамериканіст (<https://tyzhden.ua>, 14.06.2023); І цікаво, що багато в чому сектанти **трампомани** рідняться з сектантами московської церкви і загалом із кремлівською ідеологією (<https://zaxid.net>, 12.08.2024); Російські загарбники знову використовують дітей для пропагування – юні **«запутінці»** моніторили ціни у магазинах Мелітополя (<https://forpost.media>, 16.10.2022).

¹⁷ О. Тараненко, *Українська літературна мова...*, с. 227.

¹⁸ О. Тараненко, *Українська літературна мова...*, с. 211-212.

Інші словотвірні типи назв осіб – прихильників політичної сили чи політичного діяча представлено поодинокими дериватами. Йдеться, зокрема, про неолексеми із суфіксами **-оїд**, **-аст**, **-ус**, **-ер**, суфіксоїдами **-завр**, **-лиз**, **-голік** і под. (*орбанойд*, *путінаст*, *путінус*, *шольцер*; *путінозавр*, *путінолиз*, *трампоголік*). Розгляданим одиницям властива виразна пейоративна конотація:

<...> путінський режим використовує новомову на окупованих територіях України як один із інструментів формування «гомо **путінус**» – «людини невольної», підданого неототалітарної держави (<https://www.istpravda.com.ua>, 04.08.2022); Заради справедливості слід відзначити, що в адміністрації Байдена є кілька «**шольцерів**», а в деяких європейських столицях навіть більше (<https://tyzhden.ua>, 08.02.2023); Трампісти ніяк не вилізуть з минулого. Так само як і **путінозаври** (<https://www.facebook.com>, 24.12.2025).

Дотичними до цієї семантичної групи є деривати, що позначають збірність (сукупність) осіб. З-поміж них можна виокремити неолексеми із суфіксом **-от(а)** (*зеленота*), а також із суфіксом зменшеності-пестливості **-ят(а)**, який в інноваційних утвореннях позбавлений своєї первісної семантики (*зеленята*, *меркелята*, *орбанята*). Значення збірності реалізують також лексеми з непродуктивним суфіксоїдом **-аріум** (*орбанаріум*, *путінаріум*), яким притаманна пейоративна конотація, зумовлена асоціативними зв'язками з іменником *тераріум* [спеціально обладнане приміщення або скринька для тримання різних наземних хребетних тварин (переважно земноводних і плазунів), за життя яких ведуть спостереження]. У такому контексті суфіксоїд **-аріум** дегуманізує об'єкт номінації, представляючи групу прибічників політика як ізольоване, замкнене у власній ідеології угруповання, і стає інструментом дискредитації політичних опонентів. Згадаємо принагідно деривати із семантикою «об'єднання людей, згуртованих довкола політичної партії “Слуга народу”», «об'єднання однопартійців, колег, однодумців, адептів, симпатиків Володимира Зеленського», для яких характерне приєднання означального (прикметникового) елемента до назви групи осіб. Як слушно зауважує Анаталій Нелюба, «таким означальником в усіх назвах є утинок прізвища *Зе*: *зезграя*, *зевата*, *зібанда*, *зешибло* (саме в такому послідовному творенні яскраво унаочнюється префіксальність приєднуваного утинку)»¹⁹:

Опісля відбулася заочна дискусія *орбанят* та очільника українського МЗС Андрія Сибіги <...> (<https://zahidfront.com.ua>, 28.01.2026); *Орбанаріум* на марші: в Україну приїхала угорська делегація перевіряти нафтопровід «Дружба» <...> (<https://www.youtube.com>, 13.03.2026); *Зібанда* відкрито винищує українців! (<https://www.facebook.com>, 17.04.2026).

¹⁹ А. Нелюба, «Епоха Зеленського» в ономастичному словотвірному вимірі (спостереження тимчасово аполітичного мовознавця), «Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія» 2021, вип. 1 (45), с. 341.

На особну увагу заслуговують інновації, утворені шляхом лексико-семантичного зрощення (*джейдівенси, кімченини, сіцзіньпіни*). Такі одиниці функціують тільки у формі *pluralia tantum*, трансформуючи власне ім'я в збірне поняття, що репрезентує групу осіб через їхній нерозривний зв'язок із прецедентним діячем, цілковиту відповідність його політико-світоглядному векторові:

Як дізнатися, там були **кімченини** чи ні? (<https://www.facebook.com>, 18.11.2024); <...> першого Трампа оточували професіонали, а не **джейдівенси** (<https://www.facebook.com>, 24.05.2025); Всі **орбано-кіми**, усі **сіцзіньпіни**, ви смертні, минущі, хисткі! Сьогодні – боги! Але завтра ви – піна! ...Шкода, що на крові людській (<https://dolynska.city>, 11.08.2024).

На відміну від кількісно домінантної групи дериватів на позначення лояльних прибічників, субстантиви, що вербалізують протилежне значення «опонент, не-нависник політичної сили чи конкретного діяча», мають вужчу словотвірну парадигму. Вони представлені префіксально-суфіксальними лексемами (*анти-кучміст, антипутінець, антитрампіст*) та композитами (*порошенкожер, путінофоб, трампоненависник, ющенконенависник*). Продуктивність префікса **анти-** зумовлена його функційною універсальністю і прозорою семантикою заперечення. Він маркує насамперед політичну позицію, переводячи номінацію з площини психології в площину ідеологічного протистояння. Такі префіксально-суфіксальні моделі сприймають як термінологічні назви суб'єктів політичного спротиву. Натомість складні слова, маючи виразний пейоративний відтінок, увиразнюють негативне ставлення, ворожість чи особисту антипатію:

Антитрампіст Джордж Клуні з родиною отримали французьке громадянство (<https://czechia-online.cz>, 30.12.2025); <...> хейтери і **кличкофоби** <...> будуть туди [на міст] водити своїх діточок, онуків, гостей і показувати красоти Києва (<https://www.facebook.com>, 06.11.2023).

Відантропонімні неосубстантиви-пропріативи

У медійному дискурсі зафіксовано також процес відантропонімного творення okazionalnih onimiv, які є конотованими варіантами до офіційних пропріативів. Мовиться насамперед про прізвиськові назви, утворені за допомогою суфіксів, префіксів, способом контамінації. Для таких слів може бути характерна пейоративна декапіталізація (написання з малої літери з метою вираження зневаги, презирства).

Заміна великої букви малою в онімному корпусі з огляду на сучасні екстралінгвальні чинники є не випадковою, а закономірною, вона суттєво впливає на ме-

ханізм емоційної рецепції власних назв. Тут діють закони не лише лінгвістики, а й психології – подеколи стихійно, а зазвичай свідомо²⁰.

Суфіксальна деривація не лише модифікує граматичну форму прізвищ, а й слугує потужним інструментом експресивного перекодування, де кожен формант додає специфічного відтінку – від легкої іронії до відкритої зневаги. Морфемна варіативність дає змогу мовцеві гнучко маніпулювати емоційним тлом повідомлення, поступово підвищуючи градус негативної оцінки. Так, іронічне забарвлення актуалізують дериваційні форманти **-ій**, **-ентій**, що апелюють до релігійної урочистості конфесійного стилю, контрастуючи з прагматикою політичного прізвиська (*Трампій*, *Шуфричій*; *Медведчукентій*). Зневажливої конотації новим лексемам надають суфікси **-ат**, **-ус**, **-ух(а)**, **-ул(я)**, **-их(а)** та ін. (*Орбанат*, *Путінат*, *Трампус*, *Трампуха*, *Меркелиха*, *Тимошенчиха*). Найвершиннішої позначки на аксіологічній шкалі пейоративність сягає в новотворах із суфіксами аугментативності **-ищ(е)**, **-иськ(о)**, **-як(а)**, **-яр(а)**, **-юг(а)** (*Єрмачище*, *Путінище*, *Путлерище*, *Орбанисько*, *Трамписько*, *Путіняка*, *Путлеряка*, *Путіняра*, *Путлерюга*).

Варто, однак, зацентувати, що на противагу цим пейоративним дериватам в українському медіапросторі сформувався потужний пласт антропонімних новотворів із діаметрально протилежною прагматикою (*Байдєнюк*, *Джонсонюк*, *Макронюк*, *Трампенко* і под.), які демонструють механізм «своєрідної асиміляції» чужого через традиційні національні словотвірні моделі. Семантика цих одиниць базується на додаванні суфіксів **-юк**, **-єнко**, що ідентифікують іноземного лідера як «свого», символічно інтегруючи його в український етнокультурний простір. Конотація таких пропріативів є іронічно-ласкавою, оскільки граматична форма прізвища стає маркером найвищої політичної лояльності та народної симпатії:

Чекаємо на архимандрита **Шуфричія** та протоієрея **Медведчукентія**! (<https://www.facebook.com>, 08.04.2022); Це казочки для вірунів в св. **Трампія** (<https://censor.net>, 07.08.2024); «**Орбанат** остаточно охрінів»: Петро Андрющенко не стримав емоції (<https://politics.comments.ua>, 09.02.2026); У Бориса Джонсона свято – як «козак **Джонсонюк**» допоміг Україні (<https://news.novyny.live>, 19.06.2025); І, нарешті, несподіваний учасник процесу – Меланія Трамп, яку в українських соцмережах уже прозвали «агент **Трампенко**». Президент США заявив, що саме перша леді переконала його в непослідовності очільника Кремля щодо мирної угоди з Україною (<https://www.bbc.com>, 17.07.2025).

Префіксальні деривати зі значенням «прізвиськова назва конкретного діяча» утворюються, зокрема, за допомогою експресивно нейтрального префікса **нео-** та негативно конотованого префікса **недо-**. Перший у поєднанні з оцінно маркованою твірною основою засвідчує відродження того чи того суспільно-політичного явища, ідеології, стилю та методів діяльності, напр.: *неогітлер*, *неоСталін* – про

²⁰ М. Степаненко, *Політика і війна...*, с. 175.

Володимира Путіна, *НеоЧерчіль* – про британського на той час прем'єр-міністра Бориса Джонсона. Субстантиви з формантом **недо-** (*недогітлер, недоорбан, недопутін, недосталін*) містять у своєму значеннєвому обсязі зневажливі характеристики на високопосадовців. Аксіологійний градус вторинних назв посилюють також форманти **напів-, полу-, міні-, псевдо-**, які, щоправда, частіше побутують у складі загальних назв на позначення найвищих рангів як маркери різного ступеня належності до верхівки панівних класів, пор.: *мініПутін* – про Віктора Орбана і *лжеімператор, недоімператор, недофюрер, недовождь, мініфюрер* – про Володимира Путіна:

Колись цей візит назвуть історичним! Бо воскрес не лише **неогітлер**! Воскрес **НеоЧерчіль**! Він йшов Києвом! Вільно! Під сиренами! Віват, Борис! (<https://33kanal.com>, 10.04.2022); Орбан – фактично це **мініПутін** у Європі, він саме так поводить, і це призведе до політичної кризи згодом у самій Угорщині (<https://uatv.ua>, 25.10.2023).

Відантропонімі деривати – прізвиськові назви, що виникають унаслідок контамінації, можна об'єднати у дві групи: 1) складниками твірної основи є прізвище відомої в Україні особи та прецедентне ім'я або прізвище зі світового контексту: Буданов + Ванга → *Буданга*, Зеленський + Бандера → *Зебандера*, Зеленський + Термінатор → *Зеленатор*, Байден + Термінатор → *Байденатор*, Орбан + Термінатор → *Орбанатор*, Трамп + Супермен → *Трампомен*, Ляшко + Супермен → *Ляшкомен*. Словотвірне значення неолексем може бути потрактоване через порівняльний зворот: «Зеленський (як) Бандера», «Буданов (як) Ванга»; 2) складниками твірної основи є прізвище й апелятив: Порошенко + президент → *Порошент*, Лукашенко + президент → *Лукашент*, Жириновський + динозавр → *Жирозавр*, Кличко + динозавр → *Кличкозавр*, Путін + диплодок → *Путидок*. Такі одиниці часто мають високий ступінь метафоричності, їхнє значення контекстуально зумовлене, пор.: Трамп + астронавт («фахівець, дослідник») → *Трампонавт* і Трамп + алконавт («людина, яка надмірно зловживає алкоголем, часто перебуваючи в стані сильного сп'яніння») → *Трампонавт*:

Зеленатор летить бамбіть Кремль!!! (<https://www.facebook.com>, 22.03.2026); Ви відкрили портал в ад, адепти **кличкозавра** зараз влаштують вальпургієву ніч (<https://www.threads.com>, 23.01.2026); Казав колись один пророк, Що динозавр **Путидок**, Зустрінеється із **Трампозавром** <...> (<https://md-eksperiment.org>, 10.02.2026).

Важливо звернути увагу на те, що в українському публіцистичному просторі високопродуктивною твірною основою є антропонім Путін, на базі якого постають контаміновані формули з мотивувальною семою «світовий тиран XX–XXI сторіччя». Індикатором специфічного конотативного значення в таких лексемах є об'єкт порівняння: Путін + Гітлер → *Путлер*, Путін + Гітлер + хан

→ *Путлерхан*, Путін + Чаушеску → *Путінеску*, Путін + Піночет → *Путіночет*, Путін + Піннокіо → *Путіннокіо*, ліліпут + Путін → *Ліліпутін*, мавпа + Путін → *Мавпутін*. Не менш поширеною мотивувальною базою є прізвище Зеленський: Зеленський + Коломойський → *Зелемойський*, Зеленський + Чегевара → *Зегевара*, Зеленський + Ленін → *Зеленін*, Зеленський + Бендер → *Зебендер*.

Другим типом відантропонімних пропріативів є деривати, що експлікують семантику «власна назва держави, міста». Вони містять суфікси / суфіксоїди **-ат**, **-іj(a)**, **-стан** із локативним значенням, напр.: *Зеленія*, *Порошенія*, *Кучмостан* – про Україну, *Кличкостан* – про Київ, *Макронія* – про Францію, *Трампостан* – про Сполучені Штати Америки, *Ердоганат*, *Ердоганія*, *Ердоганостан* – про Туреччину, *Орбаностан* – про Угорщину, *Путіностан* – про Росію, *Кадиростан* – про Чечню, *Мадуростан* – про Венесуелу, *Кімірсенія* – про Північну Корею, *Орвеллостан* – про будь-яку тоталітарну державу. Розглядані одиниці, з одного боку, «є синонімами до загальновідомої, офіційної назви тієї чи тієї країни. З іншого боку, такі назви є своєрідним часовим обмежувачем існування країни – через указівку на особу-правителя країни. Зрештою, така назва позначає особливості країни не загалом, а країну в час правління особи, названої твірною основою»²¹:

Я у проукраїнській позі. Не за **Зеленію**, не за **Порошенію**, а за Україну (<https://sensor.net>, 14.03.2026); Незадоволений реформою демонстрант у масці Емануеля Макрона – з плакатом «Ласкаво просимо до **Макронії**» (<https://wz.lviv.ua>, 18.01.2023); Що там в **Орбаностані**? Як Будапешт дурить увесь світ (<https://glavcom.ua>, 14.05.2022).

Щоправда, формант **-іj(a)** є полісемантичним й може утворювати деривати з іншим значенням, пор.: *Макронія* – політика президента Еммануеля Макрона, *Трампія* – хворобливий стан, *кімірсенія* – рослина:

«Геть **Макронію**»: президенту Франції дали ляпаса на зустрічі з виборцями (<https://www.pravda.com.ua>, 08.06.2021); **Трампія** головного мозку (<https://www.facebook.com>, 16.08.2025).

Вінантропонімні неовербативи

Для досліджуваного періоду характерна активізація відантропонімного творення дієслів, що зумовлено прагненням мовців виражати власне ставлення до подій через механізм мовної гри – переосмислення особового імені як символу

²¹ М. Глуховська, *Асоціативно-порівняльна мотивація українських словотвірних інновацій у сфері іменника*, Харків 2019, с. 91-92.

певної стратегії чи поведінкового типу. У медіапросторі прискіпливо аналізують рішення, вчинки та публічну риторику Президента України Володимира Зеленського, експрезидента України Петра Порошенка, колишнього голови Офісу Президента Андрія Єрмака, голови парламентської фракції «Слуга народу» Давида Арахамії, громадського та політичного діяча Сергія Притули та інших постатей, чия діяльність безпосередньо впливає на суспільні настрої та внутрішньодержавні процеси. В Україні добре знають і відповідно поцінують колишнього федерального канцлера Німеччини Олафа Шольца, польського експрезидента Анджея Дуду, французького президента Емманюеля Макрона, президента Сполучених Штатів Америки Дональда Трампа, експрем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона та інших діячів світового рівня, які надають чи не надають нашій державі допомогу, від чого значною мірою залежить її майбутнє. Отже, мотиваторами неовербативів є українські й зарубіжні прізвища, носії яких вирізняються особливою поведінкою, специфічністю політичних поглядів чи уподобань.

До прикладу, для політичної поведінки Олафа Шольца щодо України характерна мінливість: спочатку канцлер Німеччини обіцяє зброю, потім переінакшує свої стратегійні плани, висуваючи якісь безпекові, санкційні аргументи, згодом подає нові перспективні надії. Відповідно, семантика відантропонімних неовербативів *шольцити*, *шольцувати* («постійно обіцяти й не виконувати зобов'язань або затримувати виконання їх на довший термін»), які перебувають у відношенні ізозфункційності з неологізмом *валяти Шольца*, має прозору мотивацію²².

Варте уваги те, що «з погляду структури інновації-вербатири рідко демонструють девіантний характер перебігу дериваційних процесів, що здебільшого формально не виходять за межі нормативних словотвірних моделей»²³.

Найуживанішими є відантропонімі неолексеми, утворені суфіксальним способом за допомогою формантів **-и(ти)**, **-ува(ти)** (*арахамити*, *арестовити*, *безуглити*, *джонсонити*, *ердоганити*, *кадирити*, *кімити*, *ердоганити*, *мадурити*, *макронити*, *меркелити*, *шольцити*; *байденувати*, *кличкувати*, *лаврувати*, *макронувати*, *меркелювати*, *трампувати*, *шойгувати*). Їхня семантика детермінована асоціативним зв'язком із публічною діяльністю відповідних осіб, напр.: *арестовити* – «заспокоювати, знімати тривогу», *арахамити* – «брутально поводитися», *безуглити* – «провокувати конфлікти», *кадирити* – «видавати бажане за реальне», *кімити* – «зберігати спокій, незважаючи ні на що, уселяти оптимізм», *притулити* – «регулярно збирати й жертвувати гроші на армію». Від окремих антропонімів паралельно утворюються вербатири з обома суфіксами, які кваліфікують як граматичні синоніми, пор.: *макронити* і *макронувати* – «робити стурбований вигляд із приводу конкретної ситуації, але не вдаватися до результативних дій».

²² М. Степаненко, *Політика і війна...*, с. 87-89.

²³ К. Дюкар, *Лексико-словотвірна специфіка неовербативів періоду дії воєнного стану в Україні*, «Нова філологія» 2023, № 89, с. 97.

Отже, відантропонімічні вербативи, згортаючи розлогі описові конструкції «діяти у стилі конкретної особи» (*меркелювати* – чинити, як Ангела Меркель, *байденувати* – діяти, як Джозеф Байден), експлікують мотивовану екстралінгвальними чинниками оцінну семантику:

Зима традиційно прийшла несподівано, фури на кордоні продовжують нецензурно лаятися, нардепи звично **безуглять** (<https://zbruc.eu>, 05.12.2023); Будуть **макронити** і **шольцити**... До Києва в гості збираються лідери «Старої Європи» – Олаф Шольц, Емануель Макрон та Маріо Драгі. Є обґрунтовані підозри, що вони будуть переконувати Зеленського у потребі компромісу з московією <...> (<https://siver.com.ua>, 14.06.2022); Схоже, Шольц успадкував від Меркель ще одну її традицію – **«меркелити»**, тобто нічого не робити з проблемою, очікуючи, що вона вирішиться сама (<https://zn.ua>, 30.04.2022).

Високою продуктивністю відзначені префіксальні дієслова на зразок *відбандерити*, *відкобзонити*, *заєрмачити*, *замеркелити*, *затрампувати*, *зашольцити*, *підмакронити* тощо. Розглядані одиниці постають від твірних основ власних назв шляхом черескорокового словотворення за допомогою конфіксів (**за-...-и(ти)**, **на-...-и(ти)** і под.), які потенційно можуть «розпадатися» на окремі афікси в разі пізнішої появи серединних (пропущених) елементів ланцюжків²⁴, напр.: *Єрмак* – (*єрмачити*) – *заєрмачити*; *Кобзон* – (*кобзонити*) – *відкобзонити*; *Притула* – (*притулитити*) – *напритулитити*:

Помічник президента Зеленського Андрій Єрмак удостоївся дієслова **«заєрмачити»** в значенні – «укласти дуже вигідну угоду з непередбачуваними наслідками» (<https://apostrophe.ua>, 28.01.2020); ЗСУ **«відкобзонили»** цілу пачку окупантів <...>. (<https://www.unian.ua>, 03.02.2023).

Виняткову значущість для описаних процесів має дія аналогій та асоціацій з подібними за формально-змістовими показниками лексемами із загально-мовного словника. Йдеться про конституювання неовербативів за зразком чинних у мові форм. Порівняймо, наприклад, дієслова *накрастити* і *наарахамити*, *наміндічити*, *напритулитити*, *нахалімонити* й под., які мають спільну сему «привласнити чуже». Неолексеми, утворені від прізвищ високопосадовців, політичних і громадських діячів, експлікують значення «привласнити щось, використовуючи своє службове становище, корупційно освоїти, незаконно збагатитися», оприявнюючи зловоденні проблеми – корупцію та недовіру суспільства до владних інституцій. Прикметно, що засобом розрізнення значень, детермінованих однією мотивувальною основою, є мікроконтекст. Так, лексема *наарахамити* може екс-

²⁴ А. Нелюба, Г. Губарева, Р. Трифонов, *Відонімні інновації: словотвірні і конотаційні аспекти*, «Наукові записки. Серія: Філологічні науки» 2025, вип. 2 (213), с. 129.

плікувати, крім уже схарактеризованого, інші значення: «отримати особисту вигоду через кулуарні маніпуляції та політичні схеми» (пор. із жаргонними одиницями *намутити*, *намахлювати*), «наробити чого-небудь поганого, вартого осуду» (пор. із *натворити*):

Зате халімони та арахамії собі вже **«нахалімонили та наарахамили»**. Правнукам точно вистачить (<https://censor.net>, 27.07.2024); Найімовірніше, Арахамія знову намагається через продавлювання закону про мобілізацію щось там собі **«наарахамити»**, не більше (<https://24tv.ua>, 24.02.2024); Скільки ви всього **наарахамили!** Раду ви собою геть заспамили! (<https://www.youtube.com>, 21.08.2025); **Наарахамили** зернову угоду (<https://www.youtube.com>, 19.07.2023).

Більшість відантропонімних неовербативів є okazіональними утвореннями-експресемами, що вживаються переважно із сатиричною, іронічною чи жартовливою конотацією. Солідаризуємося з думкою Катерини Дюкар, що «з утратою подієвої актуальності та затребуваності подібні одиниці “виштовхуються” на периферію слововживання так само швидко, як і з’являються в живому мовленні»²⁵.

Висновки

Сучасна відантропонімна деривація в межах публіцистичного дискурсу є продуктивним механізмом оновлення українського словника, що зумовлено передусім екстралінгвальними чинниками – інтенсифікацією суспільно-політичних процесів та потребою медіапростору в лаконічних, але семантично містких одиницях.

Ядро відантропонімних неолексем становлять неосубстантиви, що демонструють інтенсивну динаміку мовної номінації як очікуваної рефлексії на актуальні виклики часу. Найпродуктивнішими є суфіксальні та префіксальні деривати, а також композити, які набувають різних значеннєвих реалізацій: «система правління, політичний режим, політична ідеологія, пов’язані з конкретною особою», «негативне суспільне явище, час, події, пов’язані з конкретною особою», «запровадження, утвердження, поширення системи правління, пов’язаної з конкретною особою», «усування наслідків, пов’язаних із системою правління конкретної особи», «прихильник певного світогляду, ідеології, політичного руху, послідовник політичного діяча», «опонент, ненависник політичної сили чи конкретного діяча», «прізвиськова назва конкретної особи», «власна назва держави, міста» тощо. Механізм контамінації твірних основ виявляє високу продуктивність у процесі формування експресивно забарвлених прізвиськових назв.

Відантропонімні неовербативи утворюються за участі суфіксів і конфіксів. Вони є засобами стислої номінації поведінкових стратегій публічних осіб, де оцінна конотація стає домінантним компонентом їхньої семантичної структури.

²⁵ К. Дюкар, *Лексико-словотвірна специфіка...*, с. 98.

Прагматичні параметри розгляданих одиниць реалізуються через складні асоціативні зв'язки, де кожна лексема акумулює певне ідеологічне навантаження, трансліюючи ставлення суспільства до ключових постатей сучасності в умовах російсько-української війни.

Лексичні новотвори, що постають на базі власних назв, є ефективним інструментом концептуалізації колективного досвіду та засобом маркування політичної реальності. Вони оперативно фіксують зміни в масовій свідомості, оприявнюючи вектор суспільної рефлексії та динаміку аксіологічних орієнтирів сучасного соціуму.

References

- Hlukhovs'ka M., *Asotsiatyvno-porivnyal'na motyvatsiya ukrayins'kykh slovotvirnykh innovatsiy u sferi imennyka*, Kharkiv 2019.
- Hrytsenko S., *Movni innovatsiyi rosiys'ko-ukrayins'koyi viyny 2022 roku*, «Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka» 2022, nr 2.
- Greshchuk V., *Vidantropoimnyy slovotvir u suchasniy ukrayins'kiy movi*, «Linhvistychni studiyi» 2021, vyp. 41.
- Dyukar K., *Vidonimni neosubstantyvy v ukrayins'komu mediynomu onlayn-prostori voyennoho periodu: strukturno-semantychnyy aspekt*, «Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolohiya» 2023, t. 1, nr 59.
- Dyukar K., *Leksyko-slovotvirna spetsyfika neoverbatyviv periodu diyi voyennoho stanu v Ukraini*, «Nova filolohiya» 2023, nr 89.
- Dyachuk T., Lytvyns'ka S., Senchylo-Tatlilioglu N., *Movotvorchist' ukrayins'koho narodu s'ohodni (na prykladi nazv aktual'nykh ponyat')*, «Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk» 2022, vyp. 57 (1).
- Kovtyukh S., *Novyy leksikon periodu povnomasshtabnoyi rosiys'ko-ukrayins'koyi viyny: leksyko-semantychna deryvatsiya ta osoblyvosti slovozhynnyy*, «Naukovi zapysky. Seriya: Filolohichni nauky» 2024, vyp. 2 (209).
- Mezhov O., Kostusiak N., Navalna M., *Lexical-grammatical means of expression of psycho-emotional states in contemporary Ukrainian media texts of the war period*, „Slavia Orientalis” 2024, t. LXXIII, nr 2.
- Luk'yanenko S., *Leksyko-slovotvirni innovatsiyi v ukrayins'komu sotsial'no-politychnomu nazovnyts'tvi*, Kharkiv 2009.
- Nelyuba A., *“Epocha Zelensk'koho” v onomastychnomu slovotvirnomu vymiri (sposterezhennya tymchasovo apolitychnoho movoznavtsya)*, «Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Filolohiya» 2021, vyp. 1 (45).
- Nelyuba A., Hubareva H., Tryfonov R., *Vidonimni innovatsiyi: slovotvirni i konotatsiyi aspekty*, «Naukovi zapysky. Seriya: Filolohichni nauky» 2025, vyp. 2 (213).
- Nelyuba A., Red'ko Ye., *Leksyko-slovotvirni innovatsiyi (2017-2021). Slovyk*, Kharkiv 2022.
- Nelyuba A., Red'ko Ye., *Slovotvorchist' nezalezhnoyi Ukrainy. 2012-2016. Slovyk*, Kharkiv 2017.
- Oleksenko O., *Konotatyvnyy oreol novotvoriv suchasnoho politychnoho dyskursu*, [v:] *Zhyttyesvit uchytelya i druha*, Kharkiv 2013.
- Rybachkivs'ka L., *Slovotvirni hnizda z vershynamy-onimamy v ukrayins'kiy ta anhliys'kiy movakh: kontrastyvnyy aspekt*, Kyiv 2017.

- Stepanenko M., *Naynovitnishi dynamichni protsesy v ukrayins'komu politychnomu leksykoni: 2020 rik*, Poltava 2021.
- Stepanenko M., *Polityka i viyna: zakonornosti ta paradoksy movnoho rozvytku (2022-2023)*, Kharkiv 2024.
- Stepanenko M., *Publitsystychno-politychnyy dyskurs 2021: leksyko-slovotvirni innovatsiyi, peryfrastychnyy resurs*, Kharkiv 2023.
- Stepanenko M., Pedchenko S., Shramko R., *Volitive modality of the modern media discourse as a reception of the russian-ukrainian war*, „Slavia Orientalis” 2025, t. LXXIV, nr 3.
- Styshov O., *Features of neologism-noun word formation in the Ukrainian language of the 21st century*, „Slavia Orientalis” 2024, t. LXXIII, nr 2.
- Taranenko O., *Ukrayins'ka literaturna mova kintsya XX – pershoi chverti XXI st.: stan i tendentsiyi rozvytku*, ch. II, Kyiv 2024.

ПРО АВТОРІВ

Микола Степаненко – доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики та мовної комунікації, Національний університет біоресурсів і природокористування України (National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine). **Вибрані публікації:** **книги:** *Найновіші динамічні процеси в українському політичному лексиконі: 2020 рік*, Полтава 2021; *Публіцистично-політичний дискурс 2021: лексико-словотвірні інновації, перифрастичний ресурс*, Харків 2023; *Політика і війна: закономірності та парадокси мовного розвитку (2022-2023)*, Харків 2024. **Статті:** *Офіційна назва «повномасштабне вторгнення» денотата «воєнні дії в Україні 2014-2023»: семантика, аксіологія, кореляція*, «Міжнародний філологічний часопис» 2023, т. 4, № 3, с. 23-36; *Номінативно-аксіологічна парадигма денотата «Воєнні дії в Україні: 2022-2023»*, “Studia Ukrainica Posnaniensia” 2023, vol. XI/1, p. 71-85; *Авторська концепція української термінографічної критики крізь призму історії, теорії, практики*, «Лінгвістичні дослідження» 2024, вип. 61, с. 86-97; М. Степаненко, С. Педченко, Р. Шрамко, *Волітивна модальність сучасного медійного дискурсу як реценція російсько-української війни*, „Slavia Orientalis” 2025, № 3, tom LXXIV, p. 119-135.

ORCID: 0000-0002-6727-1265

Email: myk_ivan@ukr.net

Світлана Педченко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University). **Вибрані публікації:** **книги:** М. Степаненко, С. Педченко, *Семантика і функціонування модальних часток в сучасній українській літературній мові*, Полтава 2019. **Статті:** S. Halaur, R. Shramko, S. Pedchenko, *Positional emphasis in the modern literary text*, “AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research” 2021, vol. 11, issue 1, p. 287-291; R. Shramko, M. Stepanenko, S. Pedchenko, L. Pryima, N. Komlyk, *Teaching Ukrainian as foreign language (TukFL) at pedagogical university: innovations and perspectives*, “AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research” 2023, vol. 13, issue 01, p. 222-227; R. Zhovtani, M. Lizon, S. Shekhavtsova, I. Lobachova, S. Pedchenko, N. Komlyk, *Intertextuality in the works of émigré writers of the twentieth century*, „SYNESIS” 2024, vol. 16, issue 01, p. 61-80; М. Степаненко, С. Педченко, Р. Шрамко, *Волітивна модальність*

сучасного медійного дискурсу як рецепція російсько-української війни, „Slavia Orientalis” 2025, № 3, tom LXXIV, p. 119-135.

ORCID: 0000-0003-3995-6619

Email: svpedchenko@gmail.com; ffgumsvpedchenko@gsuite.pnpu.edu.ua

Наталія Лукаш – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української мови, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University). **Вибрані публікації: книги:** М. Степаненко, Н. Лукаш, *Лексична і граматична реалізація предикатів кількості в українській мові*, Полтава 2018. **Статті:** *Семантико-синтаксична сполучуваність іменників слово, мова в художньому дискурсі Ліни Костенко*, «Молодий вчений» 2020, № 5.1.(81.1), с. 17-23; *Морфологічні варіанти суб'єктної синтаксеми в реченнях із квантитативними предикатами*, «International scientific and practical conference “Challenges of philological sciences, intercultural communication and translation studies in Ukraine and EU countries”», Venice 2020, p. 36-39; *Текстові функції топонімів у сучасному художньому дискурсі (на матеріалі роману Софії Андрухович «Амадока»)*, «Філологічні науки» 2021, вип. 34, с. 80-84; Н. Лукаш, С. Педченко, *Мовні засоби експресивізації художнього тексту (на матеріалі роману Марії Матіос «Щоденник страченої»)*, «Львівський філологічний часопис», Львів 2022, № 12, с. 128-136.

ORCID: 0000-0003-4269-0495

Email: n_lukash@ukr.net; ffgumn_lukash@gsuite.pnpu.edu.ua